

**POROČILO REALIZACIJE AKTIVNOSTI NA PROJEKTU
»LE Z DRUGIMI SMO« – OP20.00251
Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev
(13. 5. 2016–30. 9. 2021)**

Za obdobje poročanja: 2021 in ZAKLJUČNO POROČILO

DOSEŽENI KAZALNIKI REZULTATOV, NAPREDOVANJA IN ZAKLJUČKA PROJEKTA

1) Število programov profesionalnega usposabljanja: 5

Vzgojno-izobraževalnim zavodom smo ponudili v programu »Le z drugimi smo« pet različnih 16-urnih seminarjev / programov profesionalnega usposabljanja:

- Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog,
- Ničelna toleranca do nasilja: izzivi in problemi,
- Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktov,
- Izzivi sodobne družbe v šoli in vrtcu,
- Medkulturni odnosi in integracija.

Seminarje smo izvajali na več načinov:

- usposabljanje celotnih vzgojiteljskih/učiteljskih/profesorjskih zborov (samostojno),
- usposabljanje celotnih vzgojiteljskih/učiteljskih/profesorjskih zborov (v sodelovanju s šolami v projektu Izzivi medkulturnega sobivanja),
- regijska usposabljanja v različnih slovenskih regijah (različni vzgojno-izobraževalni zavodi) in nacionalna usposabljanja (v prostorih ZRC SAZU, Ljubljana), zaradi navodil NIJZ in ukrepov proti epidemiji Covid-19 v letu 2021 niso bila razpisana (v živo), so pa bila izvedena
- usposabljanja na daljavo (on-line preko aplikacije Zoom)

2) Število usposobljenih strokovnih in vodstvenih delavcev v letu 2021 na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, osnovnega glasbenega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja, srednjega splošnega izobraževanja, vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, vzgoje in izobraževanja v dijaških domovih ter izobraževanja odraslih:

Skupaj kazalnik	Skupaj usposabljanj	Skupaj razpisanih seminarjev	Skupaj izvedenih seminarjev	Skupaj št. vseh udeležencev	Skupaj št. pedagoških delavcev 2021
2021	35	35	35	1608	1608

V letu 2021 je bilo seminarjih usposobljenih 1.608 strokovnih in vodstvenih pedagoških delavcev, od tega:

- smo najprej dosegli manjkajoči kazalnik za leto 2020, tj. manjkajočih 486 (od predvidenega kazalnika 2000),
- potem smo v letu 2021 presegli redni kazalnik za leto 2021 (predviden kazalnik 1000), saj je na seminarjih sodelovalo 1.140 usposobljenih strokovnih in vodstvenih pedagoških delavcev.

Skupaj smo od 1. januarja do 31. julija 2021 na 35 usposabljanjih razpisali 35 seminarjev in jih izvedli 35. Vseh udeleženk, udeležencev na usposabljanjih je bilo 1608, od tega pedagoških delavk, delavcev 1608.

Priloga 1: Kazalniki po mesecih (2021).

V letu 2020 je bilo načrtovano in s pedagoškimi kolektivi dogovorjeno, da bomo presegli predvideni kazalnik 2000 usposobljenih pedagoških delavk, delavcev – a nam je to preprečila epidemija Covid-19. Vzgojno-izobraževalne organizacije so se zaprle, pedagoške delavke in delavci pa so morali poučevati na daljavo, kar je za njih pomenilo reorganizacijo dela in mnoge nepredvidene izzive.

Izbruh epidemije Covid-19 je bil razlog, da smo manjkajoči kazalnik za leto 2020 (486 pedagoških delavk, delavcev) dosegli v letu 2021.

Januarja 2021 je bila ponovno razglašena epidemija covid-19, protiukrepi se niso sprostili, vzgojno-izobraževalne organizacije so bile še vedno zaprte, poučevanje je še naprej potekalo na daljavo. Čeprav si je večina vzgojno-izobraževalnih organizacij želela izvedbe seminarjev »Le z drugimi smo« v živo, smo še naprej ponujali možnost izvedbe na daljavo – in jih v letu 2021 tudi izvajali ter do julija 2021 presegli predvideni kazalnik 10.000 usposobljenih pedagoških delavk, delavcev.

2.1) DOSEŽENI KAZALNIKI REZULTATOV PROJEKTA (2016–2021): v obdobju 2016–2021 smo presegli predvideni kazalnik 10.000 usposobljenih pedagoških delavk, delavcev, saj je bilo na seminarjih usposobljenih 10.208 strokovnih in vodstvenih pedagoških delavcev.

Leto	Skupaj usposabljanj	Skupaj razpisanih seminarjev	Skupaj izvedenih seminarjev	Skupaj št. vseh udeležencev	Skupaj št. pedagoških delavcev
2016	23	48	40	1088	1003
2017	68	98	71	2035	2012
2018	63	74	70	2060	2060
2019	56	66	61	2011	2011
2020	46	50	49	1514	1514*
2021 (486 ped. delav. za 2020* in 1.140 ped. delav. za 2021)	35	35	35	1608	1608
Skupaj	291	371	326	10.316	10.208

V obdobju 2016–2021 je bilo pet 16-urnih seminarjev »Le z drugimi smo« izvedenih 326, od tega:

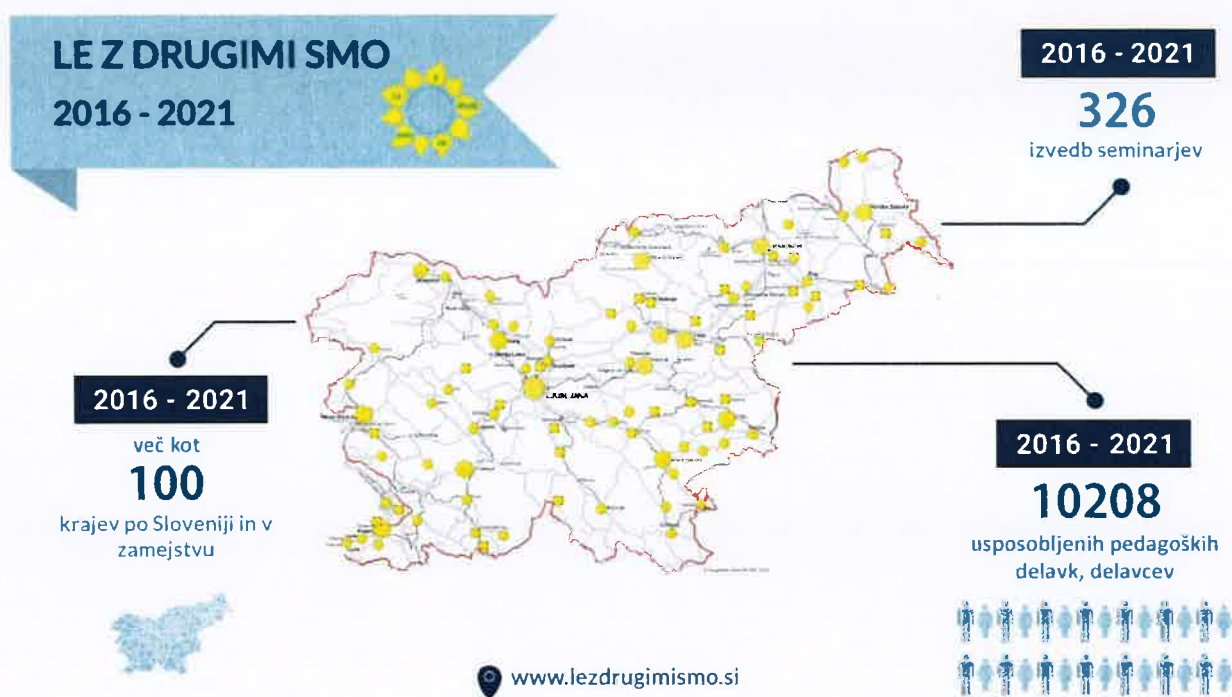
Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktov	84
Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog	74
Ničelna toleranca do nasilja: izzivi in problemi	73
Izzivi sodobne družbe v šoli in vrtcu	55
Medkulturni odnosi in integracija	40

Nekateri seminarji so bili med pedagoškimi kolektivi bolj priljubljeni kot drugi, zato smo se trudili s promocijo manjkraj izbranih seminarjev še toliko bolj. Spoštljiva komunikacija in ničelna toleranca do nasilja sta po mnenju mnogih pedagoških delavk, delavcev stvar celotnega kolektiva. Na drugi strani smo se pogosto soočali z mnenjem, da integracija otrok priseljencev, sodelovanje z njihovimi starši, medkulturni dialog, širjenje vedenja o migracijah (o izseljenih iz Slovenije in priseljenih v Slovenijo), razvoj medkulturne zmožnosti med vsemi prebivalkami, prebivalci niso odgovornost vseh pedagoških delavk, delavcev, ampak le učiteljice slovenščine, mogoče še svetovalne delavke, zato smo poskušali to razmišljanje presegati.

Zemljevid »Le z drugimi smo« (2016–2021)

Pripravili: Špela Kastelic, Deja Gliha, ZRC SAZU, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije

Udeleženke, udeleženci so za polno udeležbo na vsakem seminarju (16 pedagoških ur) pridobili potrdila, vredna 1 točko, ki jih lahko uveljavljajo za strokovno napredovanje. Seminarji so bili za pedagoške delavke, delavce brezplačni.

Priloga 2: Število strokovnih delavcev, vključenih v programe za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanj

2.2) Strategija prožnih oblik učenja

V okviru projekta smo izvedli usposabljanja, ki pomenijo prispevek k uvajanju prožnih oblik učenja. Izvedena usposabljanja predstavljajo podlago vrtcem, šolam in zavodom za pripravo strategij prožnih oblik učenja tako na ravni skupine ali učilnice kot na ravni vzgojno-izobraževalnega zavoda ter tudi v sodelovanju z drugimi zavodi in širšim okoljem. Vzgojno-izobraževalni zavodi, katerih strokovni delavci so se udeležili teh usposabljanj, prispevajo v kazalnik 10.5, saj uvajajo prožne oblike učenja v vzgojno-izobraževalni proces. Iz tega sledi, da je strategija prožnih oblik učenja uspešno izvedena.

3) E-učilnica, prosto dostopna gradiva za udeležence profesionalnega usposabljanja: 1

V spletno učilnico smo v letu 2021 še naprej nalagali power pointe (predavanja, delavnice, priporočena literatura, sorodni projekti) za vsakega od petih seminarjev. Za šolsko leto 2020/2021 smo pripravili prenovljen Katalog profesionalnega usposabljanja »Le z drugimi smo« (2020/21), ki bo ostal na spletni strani projekta tudi po njegovem zaključku.

Priloga 3: Katalog profesionalnega usposabljanja »Le z drugimi smo« (2020/21)

Gradivo je objavljeno na spletni strani »Le z drugimi smo« v e-učilnici: <https://lezdrugimismo.si/sl/e-ucilnica>.

Gradivo v e-učilnici »Le z drugimi smo« je prosto dostopno, s čimer pomembno prispeva k dolgoročnim učinkov projekta »Le z drugimi smo«.

E-učilnico »Le z drugimi smo« smo promovirali med udeleženci profesionalnega usposabljanja, jih spodbujali, da jih uporabljajo v vzgojno-izobraževalnem procesu. Gradivo vsebuje sezname literature, virov, videoposnetkov, filmov in povezave do sorodnih projektov. Spletni viri vsebujejo »živo« oz. delujočo e-povezavo do prostega dostopa na spletu. Potrudili smo se, da je gradivo ne le prosto dostopno, ampak tudi čim bolj uporabno, aktualno, posodobljeno.

4) Interaktivna spletna stran »Le z drugimi smo«

V letu 2021 smo nadaljevali z uresničevanjem spodnjih ciljev:

Promocija že obstoječih gradiv (iz že zaključenih operacij na javnih razpisih)
E-knjžnica člankov, dobrih praks, gradiv (v e-učilnici, prost dostop)
Vzdrževanje, skrbništvo interaktivne spletne strani

Spletno stran <https://lezdrugimismo.si/> smo sproti dopolnjevali, nadgrajevali. Predstavljala je eno od pomembnih informacijskih in promocijskih mest projekta »Le z drugimi smo« - in tako bo ostalo tudi po zaključku projekta. Na spletni strani so bile aktualne informacije o prihajajočih usposabljanjih vse do zaključka projekta. Na njej so dostopni opisi projekta »Le z drugimi smo« in petih 16-urnih seminarjev, katalog, zloženka, načini izvedbe, arhiv izvedb in e-učilnica, rubrika *Drugi o nas*.

5) Obveščanje javnosti, promocija projekta, vabila na usposabljanja

Zelo veliko energije smo vložili v promocijo projekta »Le z drugimi smo« in v obveščanje javnosti. Trudili smo se, da je naša ponudba dosegla čim več uporabnikov, uporabnic. Iz leta v leto je bil program »Le z drugimi smo« bolj prepoznaven v slovenskem prostoru.

Usposabljanja smo napovedovali na e-portalih Eurydice, slovrit, v e-novicah SVIZ, po različnih e-mrežah in e-omrežjih, npr. na facebooku Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije, ZRC SAZU itd., razposlali smo ga po VIZ-organizacijah v posameznih regijah, kjer je usposabljanje potekalo, in po sosednjih regijah. Programi so bili vedno objavljeni na spletni strani projekta <https://lezdrugimismo.si/>:

- v zavihku NAPOVEDNIK je bila napoved vseh usposabljanj: regijska, nacionalna, za kolektive, konzorcij, izvedbe na daljavo, <https://lezdrugimismo.si/sl/seminarji>;
- v zavihku ARHIV so izvedena usposabljanja, <https://lezdrugimismo.si/sl/seminarji/arhiv>

Obvestila o usposabljanjih smo pošiljali v mreže iz prejšnjih ESS- in drugih projektov. Obveščali smo vse vzgojno-izobraževalne organizacije po e-pošti, telefonsko in po osebnih mrežah. Zaradi epidemije Covid-19 so bila regijska in nacionalna usposabljanja v letu 2021 – tako kot po pedagoških kolektivih (razen redkih izjem tik pred zaključkom projekta) – izvedena na daljavo.

Kot zelo učinkovita se je izkazala podpora MIZŠ pri nagovarjanju ravnateljic in ravnateljev, da se odločijo za seminarje, ki jih MIZŠ sofinancira. Da je to res pomembno, pričajo pozitivni odzivi ravnateljic, ravnateljev v šolskih letih 1018/2019, 2019/20, ko je bil s strani MIZŠ na šole, vrtce poslan dopis junija – in interes šol za seminarje »Le z drugimi smo« se je povečal, predvsem med srednjimi šolami.

Natisnili smo promocijske zloženke o projektu »Le z drugimi smo«, ki smo jih delili, dokler je bilo to mogoče, razposlali različnim organizacijam, uporabnikom. Natisnili smo promocijsko gradivo za e-učilnico »Le z drugimi smo«. Na spletno stran »Le z drugimi smo« smo vsako leto naložili prenovljen katalog, zloženska je ostala ista.

5.1) Tudi v letu 2021 smo nadaljevali s promocijo programa »Le z drugimi smo« v medijih, na pedagoških srečanjih, konferencah idr., kolikor so to dopuščale razmere Covid-19:

- 5. 2. 2021, intervju za Radio SI, dr. Marijanca Ajša Vižintin, <https://www.rtv slo.si/radiosi/euranet-plus/euranet-special-projekt-le-z-drugimi-smo-30-1/550640>;
- 12. 2. 2021, Zoom, za ekipo, ki prijavlja projekt Norface (Slovenija, Velika Britanija, Nemčija, Latvija, Romunija), dr. Marijanca Ajša Vižintin, vodja dr. Claudia Schneider, Anglia Ruskin University, Cambridge;
- SVIZ - Območni odbor Ljubljane in okolice, promocija LZDS, dr. Marina Lukšič Hacin;
- 19. 4. 2021, Migracije in izobraževanje migrantov, vabljen predavanje za študente in študentke pri predmetu Obča andragogika, Filozofska fakulteta v Ljubljani, dr. Klara Kožar Rosulnik;
- 23. 4. 2021, Raziskovanje učenja in izobraževanja odraslih v kontekstu migracij, vabljen predavanje za študente in študentke pri predmetu Obča andragogika, Filozofska fakulteta v Ljubljani, dr. Klara Kožar Rosulnik;
- poglavje The Challenges of Integrating Migrant Children into the Slovenian Education System v knjigi Migrant Children's Integration and Education in Europe: Approaches, Methodologies and Policies, str. 187–204, dr. Mirjam Milharčič Hladnik in dr. Klara Kožar Rosulnik;
- 10. 5. 2021, ZRC SAZU, predstavitev rezultatov projekta sodelavkam, sodelavcem na Inštitutu za slovensko izseljenstvo in migracije, dr. Marijanca Ajša Vižintin;
- 18. 5. 2021, MIZŠ; OŠ Koper, Isa institut, posvet Vloga medkulturnih mediatorjev pri vključevanju otrok priseljencev in njihovih družin, dr. Marijanca Ajša Vižintin.
- 11. 6. 2021, zaključna konferenca projekta Izzivi medkulturnega sobivanja, dr. Marina Lukšič Hacin;
- 9. 6. 2021, ASEF, Slovenian American Virtual Academic Symposium (Savas), zoom, promocija v debati, dr. Marijanca Ajša Vižintin,

- 17. 6. 2021, Društvo Odnos, Mestna hiša Ljubljana, Posvet ob svetovnem dnevu beguncev, dr. Marijanca Ajša Vižintin,
- 23. 6. 2021, predavanje Diversity and inclusion, Maria Vlachou, Portugalska, Zoom, promocija v debati, dr. Marijanca Ajša Vižintin.

Projekt »Le z drugimi smo« je bil naveden tudi v znanstvenih objavah, npr.:

- VIŽINTIN, Marijanca Ajša. Developing intercultural education. Dve domovini / Two homelands 2018, 47, 89-106, http://twohomelands.zrc-sazu.si/uploads/articles/1519734666_Vizintin_developing%20intercult_education.pdf
- MILHARČIČ-HLADNIK, Mirjam, KOŽAR ROSULNIK, Klara. The challenges of integrating migrant children into the Slovenian education system. V: SEDMAK, Mateja (ur.), et al. Migrant children's integration and education in Europe : approaches, methodologies and policies. 1st online ed. Barcelona: Octaedro. 2021, 187-204. <https://octaedro.com/wp-content/uploads/2021/04/9788418615375.pdf>
- VIŽINTIN, Marijanca Ajša. O migracijah v šoli: od izseljenskopriseljenske perspektive do življenjskih zgodb. V: ŽAGAR, Igor Ž. (ur.), MLEKUŽ, Ana (ur.). Raziskovanje v vzgoji in izobraževanju : medsebojni vplivi raziskovanja in prakse : [večavtorska znanstvena monografija], (Digitalna knjižnica, Dissertationes, 41). Brezplačna elektronska izd. Ljubljana: Pedagoški inštitut. 2021, 73-89, 353-354, tabele. <https://www.pei.si/ISBN/978-961-270-339-4.pdf>

6) Poročila, spremljanje poteka projekta, evalvacija, idr.

- sklenili smo avtorske ali podizvajalske pogodbe z zunanjimi sodelavci, sodelavkami (ki niso zaposleni na ZRC SAZU ali na Pedagoškem inštitutu)
- evalvacija projekta je potekala v programu Katis – vsaka pedagoška delavka, delavec je po 16-urni udeležbi opravil, opravila svojo evalvacijo seminarja, ki se ga je udeležil, udeležila
- oddajali smo sprotne poročila za leto 2021 (posebej PI, posebej ZRC SAZU ter skupno ZRC SAZU in PI). Pripravili smo zahtevek za poplačilo in vnos v IS e-MA
- spremljanje poteka projekta:
 - načrtovali smo posamezna usposabljanja, se usklajevali in dogovarjali z ekipami izvajalcev, izvajalk
 - izvedli smo sestanke z vzporednim projektom »Izzivi medkulturnega sobivanja«
 - izvedli smo sestanke izvajalcev, izvajalk programa »Le z drugimi smo«
 - izvedli smo sestanke z MIZŠ (večinoma na daljavo)

7) Odzivnost vzgojno-izobraževalnih organizacij, zakonodajne spremembe, potrebe po nadaljnem usposabljanju in vključitvi medkulturnih vsebin v univerzitetne študije, učne načrte in učno gradivo

Seminarje »Le z drugimi smo« so naročale večinoma osnovne šole in vrtci, nekaj izvedb je bilo tudi v srednjih šolah. Iz dijaških domov, glasbenih šol navkljub promociji ni bilo nobenega naročila, tudi iz ljudskih univerz jih je bilo malo.

1. 9. 2018 je začel nov Pravilnik o tečaju slovenščine za dijake v srednjih šolah (Uradni list RS, št. 30/18), <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13433>, kar je pomembna novost. 1. 8. 2019 je začel veljati Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole, UL 54/19,

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>, 43.c člen omogoča »dodatne ure slovenščine za učence tujce«. Oboje je bilo v šolskem letu 2020/21 posodobljeno.

Oboje je pomembno, saj postavlja temelje za trajnejše rešitve tudi po zaključku obeh petletnih nacionalnih projektov, vključenih v razpis Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev (Le z drugimi smo, Izzivi medkulturnega sobivanja). Zakonodajne novosti smo predstavljali tudi pedagoškim delavkam, delavcem v projektu »Le z drugimi smo«. Potreben je čas, da zakonodajne spremembe zaživijo v praksi – njihovo uresničevanje pa je v letih 2020, 2021 še dodatno otežila epidemija Covid-19.

Koordinatorke, predavateljice, predavatelji ugotavljamo, da je eden od ključnih težav pri delu z otroki/učenci/dijaki priseljenci, pripadniki manjšin nezadostna kompetentnost in senzibilnost pedagoških delavcev, delavk za soočanje z raznolikostjo v razredih. Pedagoške delavke, delavci v času dodiplomskega izobraževanja ne pridobijo (dovolj) znanj o prilagajanju poučevanja različnim potrebam učencev in posebnostih načrtovanja, izvajanja pouka, v katerega so vključeni učenci priseljenci, pripadniki manjšin.

Tovrstne vsebine bi bilo nujno vključiti v univerzitetne programe, ki izobražujejo bodoči pedagoški kader. Tekom univerzitetnega izobraževanja je treba bodoče učiteljice, učitelje, vzgojiteljice, vzgojitelje na pedagoških in filozofskih fakultetah (s pedagoško smerjo) pripraviti na večkulturne, večjezične, večverske razrede. Projekta, kot sta »Le z drugimi smo« in sočasno potekajoč »Izzivi medkulturnega sobivanja« sicer zapolnjujeta vrzeli, a potrebne so dolgoročne in trajne rešitve. V učne načrte in učna gradiva bi bilo nujno vključiti učne cilje in konkretne vsebine, ki naslavljajo migracije, raznolikost, inkluzijo in razvijajo medkulturno zmožnost vseh sodelujočih v učnem procesu.

Glede na izkušnje, ki smo jih pridobili, priporočamo nadaljnje usposabljanje pedagoških delavk, delavcev na področju razvoja medkulturne zmožnosti, vključevanja otrok priseljencev in drugih socialnih, državljskih kompetenc po vsej vzgojno-izobraževalni vertikali, od vrtcev, do osnovnih in srednjih in na univerzah. O izkušnjah, potrebah in izzivih smo se pogovarjali tudi na zaključni konferenci projekta »Le z drugimi smo«.

8) Zaključna konferenca »Le z drugimi smo« (17. 9. 2021)

V Ljubljani smo 17. 9. 2021 organizirali zaključno konferenco »Le z drugimi smo«. Nanjo smo povabili predstavnike MIZŠ, ZRC SAZU, Pedagoškega inštituta, novinarje in novinarke, sodelujoče in zainteresirane iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol, z univerz. Zaključna konferenca je bila zasnovana kot pogled na dosežene rezultate »Le z drugimi smo« ter predstavitev izkušenj, potreb in izzivov v prihodnosti.

Priloga 4: Program zaključne konference »Le z drugimi smo« (17. 9. 2021)

O zaključni konferenci so novinarke in novinarji poročali v naslednjih prispevkih, objavljenih tudi FB ZRC SAZU, Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije in na spletni strani »Le z drugimi smo« v rubriki Drugi o nas:

- intervju za Val 202 z vodjo projekta, prof. dr. Marino Lukšič Hacin, 22. 9. 2021: <https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174807363?s=radio>
- prispevek o zaključni konferenci »Le z drugimi smo« v oddaji NaGlas! in intervju z eno od koordinatorik seminarjev »Le z drugimi smo«, dr. Mirjam Milharčič Hladnik, 25. 9. 2021: <https://www.rtv slo.si/slovenija/v-ucilnicah-ni-prostora-za-rasizem/595192>
- dr. Judit Zagorec-Csuka, ena od predavateljic v projektu, za Népújság, časopis za madžarsko narodnost v Lendavi: <https://www.nepuj sag.net/horizont/11131-%E2%80%9Em%C3%A1sokkal-egy%C3%BCtt%E2%80%9D-%E2%80%93-z%C3%A1r%C3%B3konferencia-ljubljana%C3%A1ban.html>
- intervju z dr. Judit Zagorec-Csuka, eno od predavateljic v projektu, v oddaji Horizont na Radiu MMR (Pomurski madžarski radio za narodnost, Lendava), 20.09. 2021 (16:25–33:14): <https://www.rtv slo.si/mmr/hirek/horizont/szembenezni-a-valosaggal/594798>

Priloge:

Priloga 1: Kazalniki po mesecih (2021)

Priloga 2: Število strokovnih delavcev, vključenih v programe za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanj

Priloga 3: Katalog profesionalnega usposabljanja »Le z drugimi smo« (2020/21)

Priloga 4: Program zaključne konference »Le z drugimi smo« (17. 9. 2021)

Ljubljana, 25. 10. 2021

Vodja in koordinatorka projekta Le z drugimi smo:
dr. Marina Lukšič Hacin, dr. Marijanca Ajša Vižintin

Podpis odgovorne osebe:
prof. dr. Oto Luthar